
Warto przeczytać

Bogactwo i różnorodność archiwaliów przechowywanych przez Archiwum znajduje odzwierciedlenie w publikacjach autorstwa badaczy wielu różnych dziedzin nauki. Poniżej prezentujemy listę wybranych wydawnictw, opartych m.in. na naszych materiałach. Warto do nich zajrzeć w poszukiwaniu wskazówek bibliograficznych. Być może natkną się Państwo wśród nich na materiały, które warto wykorzystać we własnej pracy.

„Śmieszne to życie! Ale go żal ...”. Wspomnienia Kazimierza Filara.

Publikacja została wydana przez Naczelną Dyрекję Archiwów Państwowych w serii wydawniczej „Wielka Wojna – Codziennosc Niecodziennosci”. Podstawą rękopiśmienną wydawnictwa są dzienniki młodego żołnierza armii austro-węgierskiej w stopniu podoficera w randze ogniomistrza, przekazane w darze przez spadkobierców autora do Archiwum Narodowego w Krakowie. Kazimierz Filar opisuje z literacką biegłością trudy swojej wojennej tułaczki w okresie 1914 do 1918, zakończonej śmiercią w wyniku odniesionych ran. Autor nie tylko opisuje wydarzenia, ale również komentuje je w sposób ironiczny, wyrażając swoją dezaprobatę dla działań wojennych.

„Walka między ortodoksją a postępowcami w Krakowie w latach 1843–1868 (Komitet Starozakonnych a Wydział dla Spraw Żydowskich)” to praca magisterska Teofili Mahler (1934 r. Uniwersytet Warszawski). Dotąd dostępna tylko w rękopisie, została opracowana, opatrzona wstępem oraz posłowiem przez dr Alicję Maślak-Maciejewską i wydana drukiem przez wydawnictwo Austeria Kraków-Budapeszt 2017 r.

Teofila Mahler (1912–?) – urodziła się w Krakowie, po ukończeniu Gimnazjum Hebrajskiego podjęła studia historyczne na UW. Należała do młodego pokolenia historyków - Żydów polskich, których dobrze zapowiadające się kariery naukowe zostały przerwane przez wybuch II wojny światowej.

Publikacja, która stanowi źródło wiedzy o religijnej historii Żydów krakowskich w XIX w., została dofinansowana z dotacji celowej Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego dla młodych naukowców. Jako materiał ilustracyjny pracy wykorzystano między innymi archiwalia z zasobu Archiwum Narodowego w Krakowie.

Nakładem wydawnictwa Napoleon V ukazał się „Kodeks wojskowy Piotra I z 1716 roku” w opracowaniu naukowym Pawła Krokosza i Karola Łopateckiego.

Edycja źródłowa otwierająca serię wydawniczą Corpus Iuris Militaris, pod red. Karola Łopateckiego, pozwoli polskim odbiorcom na kompleksowe zapoznanie się z tym XVIII –wiecznym zabytkiem rosyjskiej myśli wojskowej i prawnej. W publikacji zamieszczono obszerną bibliografię oraz materiał ilustracyjny zawierający między innymi fragmenty osiemnastowiecznego polskiego tłumaczenia Artykułów wojskowych Piotra I z zasobu Archiwum Narodowego w Krakowie. Wydawnictwo zostało dofinansowane ze środków Wydziału Historyczno-Socjologicznego Uniwersytetu w Białymstoku oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Partnerem projektu jest Archiwum Narodowe w Krakowie.

„Kliniki i zakłady teoretyczne. Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w krakowskiej dzielnicy Wesola. Gmachy i ludzie” pod redakcją Piotra Franaszeka, to publikacja wydana 2017 r. przez [Księgarnię Akademicką](#) w ramach cyklu wydawniczego Historia Budynek Uniwersytetu Jagiellońskiego. Partnerem wydania książki jest Archiwum Narodowe w Krakowie

W ramach serii wydawniczej Dziedzictwo Kulturowe po Skasowanych Klasztorach pod redakcją Marka Derwicha ukazał się 5 tom:

„Stan niniejszy gmachów duchowo narodowych, co do ich położenia, wewnętrznego rozkładu, liczby mieszkających zakonnych osób i ich dochodów ... Krakowskie zabudowania klasztorne w czasach Księstwa Warszawskiego. Opis z 1810 r. " w naukowym opracowaniu Kamili Follprecht, Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii Wrocław 2016

Seria wydawnicza ukazuje się w ramach projektu Dziedzictwo kulturowe po klasztorach skasowanych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz na Śląsku w XVIII i XIX w.: losy, znaczenie, inwentaryzacja, finansowana jest w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” w latach 2012–2016.

„Nawet z narażeniem życia, zarys dziejów organów ścigania na ziemi bocheńskiej od średniowiecza po współczesność”- monografia autorstwa Mariusza Dymury, Maksymiliana Wyrobka i Fabiana Kruka ukazała się nakładem Komendy Powiatowej Policji w Bochni w 2016 r. Pomysł napisania książki zrodził się trzy lata wcześniej w trakcie tworzenia wystawy o historii Komendy Powiatowej Policji w Bochni. Zgromadzony na wystawie materiał z zasobów IPN, Archiwum Narodowego w Krakowie i archiwów policyjnych, uzupełniono i opatrzono komentarzem, ukazując historię funkcjonowania organów ścigania na ziemi bocheńskiej na przestrzeni wielu dziesięcioleci.

Partnerem projektu wydawniczego jest Archiwum Narodowe w Krakowie.

Instytut Architektury w 2016 r. wydał kolejną publikację z serii Monografie architektów XX wieku przybliżającą fragmenty wciąż mało znanego dziedzictwa architektonicznego XX wieku. Książka autorstwa Kamili Twardowskiej „Fryderyk Tadanier” – to monografia jednego z czołowych krakowskich architektów modernistycznych międzywojnia, twórcy m.in. projektu jedyne go wieżowca w obrębie Plant, czyli budynku Komunalnej Kasy Oszczędności przy placu Szczepańskim.

Książka Kamili Twardowskiej oprócz eseju biograficznego oraz analizy dorobku architekta zawiera liczne archiwalne projekty oraz dawne i współczesne fotografie budynków zaprojektowanych przez Fryderyka Tadaniera.

Partnerem projektu jest Archiwum Narodowe w Krakowie oraz Narodowe Archiwum Cyfrowe. Projekt został dofinansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Instytut Architektury w 2015 r. wydał pierwszą monografię jednego z najważniejszych krakowskich architektów pierwszej połowy XX wieku – Wacława Nowakowskiego (1888-1955) autorstwa Marty Karpińskiej. Książka „Wacław Nowakowski” omawia całościowo dorobek architekta na tle panoramy polskiego dwudziestolecia międzywojennego, naświetlając konteksty funkcjonowania rynku architektonicznego, polityczne zadania budownictwa, relacje pomiędzy twórcami, realia społeczne, ekonomiczne i kulturowe II RP. Publikacja zawiera liczne archiwalne plany i fotografie oraz współczesne wizerunki budynków. Partnerem projektu jest Archiwum Narodowe w Krakowie oraz Narodowe Archiwum Cyfrowe.

Projekt został dofinansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Gminy Miejskiej Kraków.

Wydawnictwo Wysoki Zamek opublikowało opracowanie autorstwa Barbary Zbroi pt. Architektura międzywojennego Krakowa 1918-1939. W publikacji tej autorka zanalizowała ponad sto przykładów międzywojennego budownictwa weryfikując niektóre dotychczasowe nieprecyzyjne lub błędne informacje. Sięgnęła do źródeł historycznych przechowywanych w Archiwum Narodowym w Krakowie. Wydawnictwo zilustrowano wieloma archiwalnymi i współczesnymi zdjęciami jak również reprodukcjami archiwaliów. Partnerem projektu jest Archiwum Narodowe w Krakowie.

Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego opublikowało Księgę kryminalną miasta Krakowa z lat 1554-1625, wydawnictwo źródłowe opracowane przez Wacława Uruszczaka, Macieja Mikułę oraz Annę Karbowicz. Rękopis przechowywany w Archiwum Narodowym w Krakowie jest najstarszą krakowską księgą sądową, rejestrującą przestępstwa kryminalne, których miejscem był Kraków.

Tekst naukowo opracowany, poprzedzony obszernym wstępem, wprowadza nas w świat prawa i ludzi to prawo łamiących. Wydawnictwo opublikowane w serii „Fontes Iuris Polonici”, uzupełniono słownikiem staropolskim terminów oraz indeksami osobowym, geograficznym i rzeczowym.

Archiwum Narodowe w Krakowie informuje, że ukazała się publikacja Sebastiana Drabika, Elita polityczna krakowskiej PZPR w latach 1956–1975, wyd. Avalon, Kraków 2013. Książka powstała na podstawie pracy nagrodzonej w konkursie im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na najlepszy debiut historyczny roku 2009, a materiałem źródłowym do tej publikacji są akta przechowywane w zasobie Archiwum Narodowego w Krakowie (w szczególności akta zespołu KW PZPR w Krakowie).

Sebastian Drabik – pracownik Instytutu Pamięci Narodowej Oddziału w Krakowie - w swojej książce przedstawił zarys historii organizacji partyjnej PZPR w województwie krakowskim od października '56, poprzez okres „małej stabilizacji”, Grudzień 1970, aż do początku epoki Gierka. Szczegółowo opisał mechanizmy działania gremiów kierowniczych partii (w rozbiciu na Konferencję Sprawozdawczo-Wyborczą, Komitet Wojewódzki i Egzekutywę) oraz poddał analizie ich skład osobowy (profil społeczno-zawodowy, wydaleni i skreśleni, struktura wiekowa, wykształcenie, upartyjnienie). Dodatkową zaletą publikacji jest próba analizy i ustalenie liczebności krakowskiej organizacji partyjnej w latach 1956–1975. Praca zawiera również notki biograficzne sekretarzy KW PZPR w Krakowie.

Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa wydało w serii Biblioteka Krakowska nr 156 - Adam Kamiński, Zarys dziejów Archiwum Państwowego w Krakowie (1792) 1878-1952, wstęp i opracowanie Janina Stosik. Jest to historia krakowskiego Archiwum sporządzona ręką długoletniego i wyjątkowego pracownika.

Adam Kamiński (1905-1981) rozpoczął swoją pracę jeszcze w Archiwum Ziemskim w Krakowie w 1929 r. Świetnie rozwijającą się karierę naukową przerwała wojna – zamiast kontynuacji badań zaangażował się w ratowanie archiwaliów krakowskich. Po wojnie uzyskał tytuł dr filozofii, przez długie lata był kierownikiem II Oddziału Władz i Urzędów Państwowych XIX i XX wieku, a następnie Oddziału Akt Staropolskich Władz i Urzędów Państwowych oraz zbiorów i kolekcji. Pełnił również funkcję zastępcy Dyrektora krakowskiego Archiwum.

Adam Kamiński pozostawił po sobie ponad 100 prac naukowych z dziedziny historii, archiwistyki, heraldyki i paleografii, a także dzieło szczególne: Diariusz podręczny 1939-1945, będący znakomitym źródłem zarówno do historii Krakowa, ale przede wszystkim jego archiwów w czasie okupacji (wydany drukiem w 2001 r.). Praca A. Kamińskiego dotycząca historii krakowskiego Archiwum (ukończona w 1978 r.) do tej pory pozostawała w jedynej w rękopisie.

Warto przypomnieć, iż wydawca publikacji - Towarzystwo Miłośników Historii i Zabytków Krakowa ukonstytuowało się w 1896 r. w siedzibie Archiwum Aktów Dawnych Miasta Krakowa przy ul. Siennej 16, z inicjatywy ówczesnego Dyrektora Archiwum Stanisława Krzyżanowskiego. Zarys dziejów Archiwum... to już druga pozycja Biblioteki Krakowskiej, dotycząca historii naszego Archiwum. W 1993 r. została wydana publikacja Anieli Kiełbickiej, Archiwa krakowskie na tle polskiej nauki historycznej 1878-1951 (nr 130).